

Voimaannuttavia strategioita

Hyvä strategia antaa tekijälleen moninkertaisen hyödyn ja soveltuu tarkoitustaan laajemmalle. Tällaista lisäarvoa näyttäisi syntyneen IFLA:n kansainvälisen asiantuntijaryhmän kanssa yhteistyössä tuottamassa kirjastojen tulevaisuutta luotaavassa raportissa: *IFLA Trend report*. Raportin tarkoituksena on ollut tuottaa strategisia tavoitteita paitsi IFLA:lle järjestönä, myös välineitä johtamiseen erilaisille kirjastoille eri puolilla maailmaa.

Strategian keskeisiksi teemoiksi on nostettu viisi näkökulmaa, joissa on pureskeltavaa myös suomalaisille tieteellisille kirjastoille.

Informaatiolukutaito tulevaisuudessa ei tarkoita vain lukutaitoa, vaan taitoa hyödyntää uusia viestinnän malleja ja välineitä.

Verkkokoulutus mahdollistaa oppimisen globaalit ulottuvuudet ja paikasta riippumattoman koulutuksen saatavuuden ja jakelun. Kirjastojen tulisi tunnistaa oma roolinsa kehyksissä, joissa elinikäisen oppimisen ja erilaisten koulutusmuotojen merkitys kasvaa.

Yksityisyyden suoja ja tietosuoja tulevat yhä suuremmiksi haasteiksi. Yritykset ja julkishallinto ovat jatkuvasti laajentaneet tiedonkeruuta kansalaisten verkossa asioinnista ja viestinnästä ja siihen pohjautuvaa käyttäjiin kohdistuvaa seurantaa, tarkkailua, seulontaa ja profilointia. Näistä valvonnan käytännöistä voi syntyä vakavia seurauksia ja tiukentuvia rajoituksia myös verkkotiedon hankintaan ja käyttöön.

Läpinäkyvyys, kommunikaatio, osallistuminen ja yhteisöllisyys voivat nousta uuteen kukoistukseen verkon uusien välineiden ja mobiiliteknologioiden leviämisen myötä. Haasteena on kuitenkin vallan tasapaino. Ketä viestintä ja tiedonsaanti eniten hyödyttää: päätöksentekijöitä, kansalaisia vai yrityksiä?

Verkon globaalit ulottuvuudet mahdollistavat kansainvälisen verkostoitumisen ja luovat pohjaa uudentaloisille liikkeille ja toimijoille yhteiskunnassa. Painavana tekijänä on myös teknologiakehityksen syventyminen ubiikkiyhteiskunnaksi, joka muuttaa globaalien informaatiotalouden muotoa.

Suuri osa näistä trendeistä ei varsinaisesti ole kirjastoille uutta asiaa. Ne edustavat kuitenkin eri tavoin syventyvää kehitystä, joka on tullut jäädäkseen ja muuttaa jatkuvasti muotoaan. Siksi näiden alueiden kehitystä on seurattava jatkuvasti, ja pohdittava, mitä ne tarkoittaisivat kirjaston viestinnässä ja palvelujen tar-

jonnassa. Informaatiolukutaito vaatii uudenlaisia lähestymistapoja muuttuvien viestinnän mallien ja verkon välineiden takia. Verkkokoulutus on jatkuvasti laajentumassa myös korkeakoulujen ja oppilaitosten ulkopuolelle - uusinta kehitystä edustavat esimerkiksi Mooc-kurssit eli massiiviset avoimet verkkokurssit, jotka laajentavat käyttäjäkuntaa ja luovat uudenlaisia tietotuen tarpeita. Yksityisyyden suojan ja tietosuojan korostuminen alkaa edellyttää kirjastoiltakin uudenlaisia taitoja vastata asiakkaiden kysymyksiin esimerkiksi siitä, millainen digitaalinen jälki jää heidän lainoistaan ja tiedonhauistaan. Ja yhteisöllisiin palveluihin on mentävä mukaan seuraten asiakkaiden kiinnostuksia ja jakamalla tarvittavaa tietoa siellä, missä asiakkaat ovat.

Strategioita pohtiville kirjastoille IFLA:n huolella tuottamassa tulevaisuuden trendien koosteessa on hyvää pohjaa. Omalta kannaltani olen erityisen tyytyväinen siihen, että uusien teknologioiden ja käytäntöjen avaamia mahdollisuuksia ja niiden käyttöön liittyviä rajoituksia tarkastellaan tasapainoisesti. Näiden molempien puolien painoarvoa on hyödyllistä puntaroida ajoissa - ja niiden lisäksi kirjastoissa joudutaan tekemään myös päätöksiä kiristyvien budjettien rajoissa.

Päivikki Karhula

IFLA Trend report: <http://trends.ifla.org/>